



Valtioneuvoston kanslia  
Lausuntopalvelu.fi

Lausuntopyyntönnö 23.6.2026 Dnro **VN/7088/2026-VNK-7**.

**Lausunto työryhmäraportista: EU:n monivuotisen rahoituskehityksen 2028-2034  
kumppanuussuunnitelman hallintorakenteen valmistelu**

1. Yleiset näkemykset työryhmäraportista

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmän loppuraportista, joka koskee Suomen kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman (NRPP) valmistelun ja toimeenpanon hallintorakennetta. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto yhtyy raportin näkemykseen siitä, että Suomen NRP-suunnitelmassa tulee painottaa talouskasvua vahvistavia investointeja ja uudistuksia. Samalla tulee huomioida, että EU:n koheesiopolitiikan ydintehtävä on edelleen vähentää alueiden välisiä kehityseroja ja vahvistaa taloudellista, sosiaalista ja alueellista tasapainoa. Alueiden kehityserojen kaventaminen ei ole talouskasvun vastakohta, vaan edellytys koko Suomen potentiaalin hyödyntämiselle. NRP-suunnitelman tulee tunnistaa alueiden erilaiset tarpeet ja vahvuudet. Aluelähtöinen rahoitus mahdollistaa investoinnit, joilla voidaan lieventää pysyviä haittoja, vahvistaa inhimillistä pääomaa ja hyödyntää alueiden omaa kehityspotentiaalia. Näin koheesiopolitiikka toteuttaa tarkoitustaan, sillä Eurooppa kehittyy alueidensa kautta ja niiden erilaisista lähtökohdista. Komission asetusehdotuksen COM (2025) 565 artiklan 6 mukaan kumppanuussuunnitelman valmistelu tulee tehdä monitasoisen hallinnon ja alhaalta ylöspäin suuntautuvan lähestymistavan mukaisesti. Suomen kumppanuussuunnitelman valmisteluun on otettava mukaan maakuntien liitot, jotka lakisääteisinä aluekehittämisen viranomaisina ja kuntayhtyminä täyttävät monitasoisen hallinnon vaatimuksen. Kumppanuuden tulee tarkoittaa tiivistä yhteistä valmistelutyötä, jossa alueelliset näkemykset tulevat aidosti huomioiduiksi NRP-suunnitelman rakenteessa ja sisällöissä, rahoituksen kohdentamisen perusteissa ja tavoitteissa sekä toimeenpanomallissa. Ohjelman valmisteluajataulu on tiukka, mikä entisestään korostaa tarvetta osallistaa maakuntaliitot suoraan eri valmisteluryhmiin.

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton näkemyksen mukaan raportissa esille tuotu tarve hallinnon yksinkertaistamiseen on asia, jota tulee jatkovalmisteluissa tarkastella moniulotteisesti, alue- ja asiakaslähtöisyyden sekä hallinnon läheisyyden periaatteiden mukaisesti. Välittävien toimielinten määrän vähentäminen ei tule olla itsearvoinen tavoite. Hyvät toimintamallit tulee säilyttää ja kehittää niitä entistä paremmiksi. Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asutuilla, pitkien etäisyyksien alueilla alueellisen välittävän toimielimen rooli on erityisen tärkeä rahoituksen vaikuttavuuden ja saavutettavuuden kannalta. Tavoitteena tulee olla sujuvat, tarkoituksenmukaiset hallintorakenteet, jotka voidaan toimeenpanna kustannustehokkaasti.

Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityistuki on Suomelle erityisen tärkeä ja on merkityksellistä, että raportissa tuodaan esiin Suomen kanta pitää



liittymissopimuksen kirjauksesta edelleen vahvasti kiinni. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto kuitenkin korostaa, että kumppanuussuunnitelman valmistelussa ja toteutuksessa on lisäksi huomioitava Suomen itäisten ulkoraja-alueiden tilanne. Venäjän vastaisten raja-alueiden erityislaatuinen asema ja merkitys osana kansallista ja alueellista kumppanuussuunnitelmaa on huomioitu komission EAKR-rahoitusta koskevan asetusesityksen COM (2025) 552 artiklassa 4. Suomen NRP-suunnitelman on kyettävä vastaamaan toimintaympäristön pysyvien muutoksen synnyttämiin sosioekonomisiin haasteisiin ja tuettava itäisten ulkoraja-alueiden kasvun ja kehittymisen mahdollisuuksia.

2. Näkemykset kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman valmistelusta (esim. aikataulu, menettelyt, kumppanuuslähestymistapa, suunnitelman rakenne)

Suomen NRP -suunnitelman valmisteluun on oleellista integroida ne keskeiset toimijat, joilla on laajapohjaista strategista näkemystä ja käytännön kokemusta EU:n koheesipolitiikan toimeenpanosta. Uuden ohjelmakauden rahoitusmalli on aiempaa tulosperusteisempi, mikä edellyttää vahvaa alueellista tuntemusta, tilannekuvaa ja toimeenpanokykyä. Maakuntien liitoilla on keskeisin rooli alueensa kehittämisen tarpeiden ja kehitysedellytysten tunnistajana sekä aluekehittämisen toimeenpanijana. Maakuntien liittojen osaamisen hyödyntäminen on välttämätöntä, jotta Suomen kumppanuussuunnitelmasta muodostuu vaikuttava ja tulostavoitteet vastaavat oikeisiin kehittämistarpeisiin.

Maakuntien liittojen tulee olla edustettuina kaikissa keskeisissä valmisteluryhmissä, sihteeristöissä, alatyöryhmissä ja muissa kokoonpanoissa, joissa valmistellaan kumppanuussuunnitelman sisältöä, rakennetta, hallintoa ja toimeenpanoa koskevia linjauksia. Tämä koskee sekä suunnitelman strategista valmistelua että teknisempää valmistelua, kuten lukurakennetta, rahoituksen kohdentamisperiaatteita, indikaattoreita, tietojärjestelmiä, säädösvalmistelua ja toimeenpanon vastuita. Suomen NRP-suunnitelmassa täytyy olla oma aluekehittämisen luku sekä omat luvut pohjoisen harvaan asutuille alueille ja itäisille ulkoraja-alueille. Lukurakenteen lähtökohtina voivat olla myös laajemmat ns. kulmakivitoimet, jolloin on perusteltua sisällyttää kulmakivien relevantti temaattinen sisältö myös osaksi pohjoisen harvaan asutuin alueiden lukua ja itäisten ulkoraja-alueiden lukua. Em. erityisluvut eivät saa sulkea Itä- ja Pohjois-Suomea aluekehittämisen luvun tai kulmakivilukujen toimista ja resursseista.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on perusteltu rooli toimia aluekehittämisen lukujen valmistelusta ja toimeenpanosta vastaavana hallintoviranomaisena. Lukujen sisällölliseen valmisteluun tulee perustaa alatyöryhmiä kumppanuusperiaate huomioiden. Kaikissa alatyöryhmissä tulee olla mukana aluekehittämisestä vastaavina viranomaisina maakuntien liitot.

3. Kumppanuusrahaston tavoitteiden huomiointi ja painottaminen kumppanuussuunnitelman valmistelussa

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto on samaa mieltä raportin esityksestä, jonka mukaan Suomen NRP-suunnitelman tulisi olla aiempia ohjelmia fokusoidumpi. Samalla tulee kuitenkin muistaa, että NRP-suunnitelma ei ole kriisirahasto, vaan sen kautta



toteutetaan pitkäjänteisiä rakenteellisia uudistuksia, investointeja ja kehittämistoimenpiteitä. Näiden tulee pohjautua alueilla tunnistettuihin tarpeisiin, jotka on kytketty kansallisiin ja EU:n kehittämistavoitteisiin.

EU:n innovaatioagenda ja Suomen kansallinen 4 % TKI-tavoite edellyttävät, että NRP-suunnitelmassa painotetaan yritysten ja TKI-organisaatioiden kumppanuuksia, ekosysteemien kehittämistä ja kunnianhimoisten huippuosaamiskokonaisuuksien vahvistamista osana globaaleja verkostoja. NRP-suunnitelman tulee mahdollistaa monipuoliset mahdollisuudet tukea yritysten investointeja ja uudistumista. Näiden kautta saadaan merkittäviä kilpailukykyvaikutuksia, tuetaan alueiden kasvupotentiaalia ja luodaan paikallista arvonlisää.

EU:n puhtaan ja digitaalisen siirtymän tavoitteiden toimeenpano osana NRP-suunnitelmaa on kannatettavaa, mikäli se toteutetaan alueellisesti oikeudenmukaisesti. Siirtymästä on muodostuttava alueille aito mahdollisuus, jonka kautta syntyy uusia investointeja, työpaikkoja ja palvelumalleja. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto haluaa muistuttaa tuulivoimaan liittyvistä rajoitteista itäisillä ulkoraja-alueilla sekä kansalliseen kantaverkkoon liittyvistä puutteista, jotka hidastavat puhtaan siirtymän investointien realisoitumista.

Kumppanuussuunnitelman tulee vahvistaa resilienssiä ja kokonaisturvallisuutta pitkäjänteisesti. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto korostaa, että Suomen tulee pysyä Valtioneuvon linjaamassa kannassa, jonka mukaan sisäasioihin allokoitu rahoitusosuus turvataan ja että sen toimeenpano tulee olla joustavaa ja ulkoraja-alueiden elinvoimaa tukevaa. Ulkoraja-alueiden elinvoima syntyy mm. saavutettavuudesta, huoltovarmuudesta ja yhteiskunnan eri toimijaryhmien uudistumiskyvyn vahvistamisen kautta.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto korostaa, että toimiva liikennejärjestelmä ja hyvä saavutettavuus ovat alueiden kilpailukyvyn, investointien, työvoiman liikkuvuuden ja huoltovarmuuden perusedellytyksiä. NRP-suunnitelmassa tulee mahdollistaa investoinnit, joilla vähennetään erityisesti itäisen ja pohjoisen Suomen pitkistä etäisyyksistä ja heikosta saavutettavuudesta aiheutuvia pysyviä haittoja sekä vahvistetaan alueiden kytkeytymistä kansallisiin ja eurooppalaisiin liikenneverkkoihin. Logistiset haasteet ja alueellisen kilpailukyvyn heikkeneminen korostavat liikenneinfrastruktuurin toimivuuden ja uusien liikenteellisten ratkaisujen kriittistä merkitystä.

Suomen NRP-suunnitelman kautta tulee vahvistaa osaavan työvoiman saatavuutta, työllisyysastetta ja osaamisen uudistamista alueiden erilaiset työmarkkinatarpeet huomioiden. Pohjois-Karjalan maakuntaliiton näkemyksen mukaan kumppanuussuunnitelman tulee tukea kuntien työllisyysvastuuta ja alueellisten osaamisratkaisujen toimeenpanoa. Osaamisen kehittämisen tulee kytkeytyä tiiviisti yritysten uudistumiseen, investointeihin ja TKI-toimintaan, jotta osaajapula ei muodostu kasvun esteeksi.

Raportissa tuodaan esille tarve kytkeä NRP-suunnitelman toteutus osaksi EU:n Kilpailukykyrahastoa ja muiden EU:n erillisrahoituksen instrumentteja. Tämä tavoite on erittäin tärkeä ja lisää kansallisesti Suomen mahdollisuuksia hyötyä synergisesti EU:n rahoitusvälineistä. Toimijoiden kyvykkyyttä hyödyntää EU-rahoitusinstrumentit täysimääräisesti tulee tukea.



4. Muuta huomioitavaa

Työ- ja elinkeinoministeriö on asettanut erityisen työryhmän valmistelemaan määräaikaista Itäisen Suomen erityistalousaluekokeilua. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto korostaa, että erityistalousaluekokeilu on yksi konkreettinen toimenpidekokonaisuus, jota voidaan toteuttaa osana Suomen NRP-suunnitelmaa ja itäisten ulkoraja-alueiden lukua. Erityistalousalue perustuisi lainsäädäntöreformiin ja kytkeytyisi erinomaisesti Suomen hallituksen kansallisiin alue- ja teollisuuspoliittisiin painopisteisiin. Erityistalousalueen työryhmän työskentely synkronoituu hyvin uuden ohjelmakauden valmisteluun ja onkin luontevaa viedä näitä prosesseja määrätietoisesti kohti toimeenpanovaihetta.

**Pohjois-Karjalan maakuntaliitto**

Markus Hirvonen  
maakuntajohtaja

Lisätietoja:

Maarit Siitonen, elinkeino- ja innovaatioasiantuntija  
etunimi.sukunimi@pohjois-karjala.fi  
puh. 040 066 8149

*Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu. Voitte tarkastaa allekirjoituksen oikeellisuuden kirjaamosta.*